

U S T A W A

z dnia

o sprzedaży detalicznej produktów lokalnych¹⁾

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady prowadzenia sprzedaży detalicznej produktów lokalnych oraz obowiązki sprzedawców żywności w celu zapewnienia krótkich łańcuchów dostaw żywności.

2. Ustawa określa także właściwość organów w sprawach dotyczących nadzoru nad wypełnianiem przez sprzedawcę żywności obowiązków w zakresie sprzedaży detalicznej produktów lokalnych.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) finalny konsument – konsument, o którym mowa w art. 3 ust. 18 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. WE L 31 z 01.02.2002, str. 1, z późn. zm.²⁾ – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463, z późn. zm.);
- 2) produkt lokalny – produkt:
 - a) którego produkcja podstawowa w rozumieniu art. 3 pkt 17 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności, odbyła się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku:

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 245 z 29.09.2003, str. 4; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 614, Dz. Urz. UE L 100 z 08.04.2006, str. 3, Dz. Urz. UE L 179 z 07.07.2007, str. 59, Dz. Urz. UE L 60 z 05.03.2008, str. 17, Dz. Urz. UE L 188 z 18.07.2009, str. 14, Dz. Urz. UE L 189 z 27.06.2014, str. 1, Dz. Urz. UE L 327 z 12.11.2014, str. 9, Dz. Urz. UE L 37 z 13.02.2015, str. 24, Dz. Urz. UE L 35 z 01.07.2018, str. 10, Dz. Urz. UE L 198 z 26.07.2019, str. 241, Dz. Urz. UE L 117 z 26.05.2020, str. 1, Dz. Urz. UE L 231 z 27.03.2021, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 231 z 01.07.2022, str. 1.

- mięsa – jeżeli zostało pozyskane ze zwierząt urodzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz których chów i ubój odbyły się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - ryb – jeżeli ich chów lub hodowla odbyły się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub ich połowy odbyły się w wodach śródlądowych Rzeczypospolitej Polskiej, lub ich połowy odbyły się na obszarach morskich przy użyciu statków wpisanych do rejestru statków rybackich prowadzonego przez ministra właściwego do spraw rybołówstwa na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim (Dz. U. z 2023 r. poz. 475, 1273 i 2005),
 - produktów pochodzenia zwierzęcego innych niż mięso i ryby – jeżeli zostały pozyskane od zwierząt, których chów odbywa się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub
- b) będący produktem przetworzonym w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. o rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.³⁾ – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319), jeżeli został wyprodukowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wszystkie jego składniki spełniają warunki określone w lit. a lub zostały wyprodukowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie ze składników spełniających warunki określone w lit. a, a jeżeli do jego produkcji użyto innych składników:
- łączna masa tych składników wynosi nie więcej niż 25% łącznej masy wszystkich składników w chwili ich użycia do wyprodukowania tego produktu, nie licząc masy wody użytej do jego produkcji, oraz
 - w produkcji tego produktu nie można zastąpić tych składników takimi samymi składnikami, które:
 - spełniają warunki określone w lit. a lub
 - zostały wyprodukowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie ze składników spełniających warunki określone w lit. a.”;

³⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 153 z 12.06.2008, str. 42, Dz. Urz. UE L 277 z 18.10.2008, str. 7, Dz. Urz. UE L 87 z 31.03.2009, str. 109, Dz. Urz. UE L 160 z 12.06.2013, str. 19, Dz. Urz. UE L 222 z 17.08.2016, str. 114 oraz Dz. Urz. UE L 74 z 24.03.2021, str. 3.

- 3) rok obrotowy – rok obrotowy w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120, 295 i 1598);
- 4) sprzedawca żywności – podmiot prowadzący przedsiębiorstwo spożywcze, o którym mowa w art. 3 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności w zakresie sprzedaży żywności w jednostce handlu detalicznego o powierzchni sprzedaży powyżej 250 m².

Art. 3. Sprzedawca żywności, który sprzedaje produkty kategorii:

- 1) owoce i warzywa,
- 2) mięso i produkty mięsne,
- 3) mleko i produkty mleczne lub
- 4) pieczywo

– jest obowiązany do oferowania do sprzedaży w jednostce handlu detalicznego o powierzchni sprzedaży powyżej 250 m² produkty lokalne z tych kategorii w ilości nie mniejszej niż 2/3 produktów z tych kategorii w danym roku obrotowym nabytych bezpośrednio od ich wytwórców, w następującej kolejności: w pierwszej kolejności w ramach powiatu i powiatów przyległych, w drugiej kolejności w ramach województwa i województw do niego przyległych, w trzeciej kolejności w ramach województw przyległych do województw przyległych.

Art. 4. 1. Sprzedawca żywności jest obowiązany do prowadzenia w jednostce handlu detalicznego o powierzchni sprzedaży powyżej 250 m² kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie produktów lokalnych co najmniej raz w roku przez co najmniej dwa kolejne tygodnie, w każdym dniu działalności tej jednostki handlu.

2. Sprzedawca żywności jest obowiązany do umieszczenia informacji o pochodzeniu produktów lokalnych w jednostce handlu detalicznego o powierzchni sprzedaży powyżej 250 m² w eksponowanym miejscu w sposób dobrze widoczny dla finalnego konsumenta.

3. Informacje, o których mowa w ust. 2, prezentuje co najmniej w postaci grafiki przedstawiającej flagę Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 5. 1. Wojewódzki inspektor jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jest organem właściwym w sprawach dotyczących nadzoru nad wypełnianiem przez sprzedawcę żywności obowiązków określonych w art. 3 i art. 4.

2. W ramach nadzoru, o którym mowa w ust. 1, przeprowadza się kontrole wypełniania przez sprzedawcę żywności obowiązków określonych w art. 3 i art. 4.

3. Do kontroli, o których mowa w ust. 2, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych określone w przepisach o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Art. 6. 1. Kto, będąc sprzedawcą żywności, który sprzedaje produkty kategorii:

- 1) owoce i warzywa,
- 2) mięso i produkty mięsne,
- 3) mleko i produkty mleczne lub
- 4) pieczywo

– nie oferuje do sprzedaży w jednostce handlu detalicznego o powierzchni sprzedaży powyżej 250 m² produkty lokalne z tych kategorii w ilości nie mniejszej niż 2/3 produktów z tych kategorii w danym roku obrotowym nabytych bezpośrednio od ich wytwórców, w następującej kolejności: w pierwszej kolejności w ramach powiatu i powiatów przyległych, w drugiej kolejności w ramach województwa i województw do niego przyległych, w trzeciej kolejności w ramach województw przyległych do województw przyległych, podlega karze pieniężnej w wysokości nie wyższej niż 10% przychodu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, nie niższej jednak niż 5000 zł.

2. Kto, będąc sprzedawcą żywności, który sprzedaje produkty kategorii:

- 1) owoce i warzywa,
- 2) mięso i produkty mięsne,
- 3) mleko i produkty mleczne lub
- 4) pieczywo

– nie prowadzi w jednostce handlu detalicznego o powierzchni sprzedaży powyżej 250 m² kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie produktów lokalnych co najmniej raz w roku przez co najmniej dwa kolejne tygodnie, w każdym dniu działalności tej jednostki handlu detalicznego, podlega karze pieniężnej w wysokości nie wyższej niż 3% przychodu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, nie niższej jednak niż 5000 zł.

Art. 7. 1. Kary pieniężne, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2, wymierza, w drodze decyzji, wojewódzki inspektor jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych właściwy ze względu na miejsce przeprowadzenia kontroli.

2. Ustalając wysokość kary pieniężnej, wojewódzki inspektor jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych uwzględnia stopień szkodliwości czynu, zakres naruszenia, dotychczasową działalność sprzedawcy żywności i wielkość jego obrotów oraz przychodu.

3. Przed ustaleniem wysokości kary pieniężnej wojewódzki inspektor jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych może żądać okazania dokumentów związanych z ustaleniem okoliczności, o których mowa w ust. 2, w szczególności dotyczących obrotów i przychodu sprzedawcy żywności.

4. W przypadku gdy sprzedawca żywności nie uzyskał przychodu w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, przy wymierzaniu kary pieniężnej na podstawie art. 6 ust. 1 i 2 wojewódzki inspektor jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wymierza karę pieniężną w wysokości do dwudziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429 i 1672), za rok poprzedzający rok nałożenia kary, nie niższą jednak niż 1000 zł.

5. W przypadku niskiego stopnia szkodliwości czynu, niewielkiego zakresu naruszenia lub braku stwierdzenia istotnych uchybień w dotychczasowej działalności sprzedawcy żywności można odstąpić od wymierzenia kar pieniężnych, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2.

6. O odstąpieniu od wymierzenia kar pieniężnych, o którym mowa w art. 6 ust. 1 i 2, rozstrzyga, w drodze decyzji, wojewódzki inspektor jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

7. Termin zapłaty kary pieniężnej, o której mowa w art. 6 ust. 1 i 2, wynosi 30 dni od dnia, w którym decyzja o wymierzeniu kary stała się ostateczna.

8. Kary pieniężne, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2, są wpłacane na rachunek bankowy wojewódzkiego inspektoratu jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

9. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie oraz w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 poz. 775 i 803) do kar pieniężnych stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2383), z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują wojewódzkiemu inspektorowi jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych właściwemu ze względu na miejsce przeprowadzenia kontroli.

Art. 8. w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1980) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 17 w ust. 1 po pkt 3a dodaje się pkt 3b w brzmieniu:
„3b) kontrola prawidłowości wypełniania przez sprzedawcę żywności w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia o sprzedaży detalicznej produktów lokalnych (Dz. U. poz.) obowiązków określonych w art. 3 i art. 4 tej ustawy;”;
- 2) w art. 25 w ust. 2 po pkt 5 dodaje się przecinek i pkt 6 w brzmieniu:
„6) przeprowadzić kontrolę prawidłowości wypełniania przez sprzedawcę żywności w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia o sprzedaży detalicznej produktów lokalnych obowiązków określonych w art. 3 i art. 4 tej ustawy”;
- 3) w art. 39 w ust. 1 po pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
4) prawidłowości wypełniania przez sprzedawcę żywności w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia o sprzedaży detalicznej produktów lokalnych (Dz. U. poz.) obowiązków określonych w art. 3 i art. 4 tej ustawy.”.

Art. 9. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 39 ust. 11 ustawy zmienianej w art. 8 zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 39 ust. 11 ustawy zmienianej w art. 8, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, i mogą być zmieniane na podstawie art. 39 ust. 11 ustawy zmienianej w art. 8.

Art. 10. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

Uzasadnienie

Projektowana ustawa o sprzedaży detalicznej produktów lokalnych ma na celu zapewnienie konsumentom dostępu do lokalnych produktów wiadomego pochodzenia a producentom rolnym większego bezpośredniego udziału w sprzedaży detalicznej ich lokalnych produktów w jednostkach handlu.

Projektowana ustawa nakłada obowiązki na sprzedawców żywności, czyli podmioty prowadzące przedsiębiorstwo spożywcze, o którym mowa w art. 3 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 178/2002, w zakresie sprzedaży żywności w jednostce handlu detalicznego o powierzchni sprzedaży powyżej 250 m². Są oni zobowiązani:

- do oferowania do sprzedaży w jednostce handlu detalicznego o powierzchni sprzedaży powyżej 250 m² produkty lokalne z tych kategorii w ilości nie mniejszej niż 2/3 produktów z tych kategorii w danym roku obrotowym nabytych bezpośrednio od ich wytwórców, w następującej kolejności: w pierwszej kolejności w ramach powiatu i powiatów przyległych, w drugiej kolejności w ramach województwa i województw do niego przyległych, w trzeciej kolejności w ramach województw przyległych do województw przyległych;

- do umieszczenia informacji o pochodzeniu produktów lokalnych w jednostce handlu detalicznego o powierzchni sprzedaży powyżej 250 m² w eksponowanym miejscu w sposób dobrze widoczny dla finalnego konsumenta;

- do prowadzenia w jednostce handlu detalicznego o powierzchni sprzedaży powyżej 250 m² kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie produktów lokalnych co najmniej raz w roku przez co najmniej dwa kolejne tygodnie, w każdym dniu działalności tej jednostki handlu. Pozostawiono sprzedawcom żywności swobodę w określeniu sposobu, jak i narzędzi co do realizacji kampanii edukacyjno-informacyjnych.

W art. 3 zawarto obowiązek nabycia produktów bezpośrednio od wytwórcy, jako że celem ustawy jest skrócenie łańcuchów, a przez to wsparcie lokalnych rolników. Ponadto projekt ustawy w art. 2 ust. 2 zawiera definicję produktu lokalnego rozumianego jako produkt rolno-spożywczy, który został wyprodukowany na terytorium RP.

Wprowadzenie proponowanych rozwiązań doprowadzi do zmniejszenia śladu węglowego związanego w transportem żywności. Zgodnie z danymi Eurostatu, średnia odległość, jaką pokonuje transportowana żywność, to 176 km. Ustawa wspiera tworzenie

rynków zbytu na poziomie lokalnym, co doprowadzi do skrócenia łańcuchów dostaw i realnie przełoży się na zmniejszenie poziomu śladu węglowego.

Organem właściwym w sprawach dotyczących nadzoru nad wypełnianiem przez sprzedawców żywności obowiązków wynikających z ustawy o sprzedaży detalicznej produktów lokalnych jest wojewódzki inspektor jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

W ustawie określono kary pieniężne za naruszenie przepisów o sprzedaży detalicznej produktów lokalnych. Sprzedawca żywności, który nie oferuje do sprzedaży w ilości nie mniejszej niż 2/3 produktów lokalnych z objętych ustawą kategorii w danym roku obrotowym nabytych bezpośrednio od ich wytwórców, lub który nie prowadzi kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie produktów lokalnych podlega karze pieniężnej w wysokości nie wyższej niż 10% przychodu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, nie niższej jednak niż 5000 zł. Naruszenie przepisów ustawy dotyczących oflagowania, jako element informacji handlowej, podlega karze wynikającej z przepisów dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Przewiduje się, że ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

Wejście w życie projektowanej ustawy będzie miało pozytywne skutki dla konsumentów oraz lokalnych producentów rolno-spożywczych.

Projektowana ustawa będzie miała wpływ na przedsiębiorstwa branży rolno-spożywczej występujące w relacjach handlowych po stronie sprzedawcy żywności.

Wejście w życie projektowanej ustawy nie wpłynie na rynek pracy.

Projektowane przepisy nie są dyskryminujące i mają jednakowe zastosowanie wobec podmiotów krajowych, jak i podmiotów pochodzących z innych państw członkowskich Unii Europejskiej nabywających produkty wytworzone w Polsce oraz prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Polski.

Projektowana ustawa powinna zagwarantować bardziej odporne na kryzysy, krótkie łańcuchy dostaw żywności oraz zwiększyć bezpieczeństwo żywnościowe na poziomie lokalnym.

Projekt przewiduje zwiększenie wydatków z budżetu państwa na poczet wynagrodzeń pracowników inspekcji nadzorującej wypełnianie przepisów ustawy. Natomiast kary

administracyjne nałożone na sprzedawców żywności, w tym przypadku sklepy detaliczne o powierzchni powyżej 250m², naruszających przepisy o sprzedaży detalicznej produktów lokalnych zasila budżet państwa.

Koszty poniesione przez budżet państwa będą pokrywały liczbę etatów określoną w zapotrzebowaniu przez GIJHARS (oraz wojewódzkie IJHARS) , biorąc pod uwagę, że koszt jednego etatu w inspektoracie wojewódzkim wynosi 7216 zł plus 1000 zł na koszt utrzymania etatu. Koszt jednego etatu w głównym inspektoracie wynosi 8441 zł. Kontrole będą odbywać się w 314 powiatach w placówkach handlu detalicznego (1008 tys. wg danych GUS za 2016 r.).

Ewentualne dochody budżetu państwa będą pochodziły od przedsiębiorców, sprzedawców żywności naruszających przepisy o sprzedaży detalicznej produktów lokalnych.

Biorąc pod uwagę obowiązek miarkowania nakładanych kar oraz uwzględnianie okoliczności łagodzących trudno jest wskazać odniesienia do projektowanej regulacji kwoty ewentualnych wpływów do budżetu państwa.

Wpływ na sektor przedsiębiorstw - rozwój dostępności produktów lokalnych, obniżenie kosztów ich dostaw wpłynie na poprawę sytuacji ekonomicznej tych podmiotów, poprzez skrócenie łańcucha dostaw żywności. W związku z trudnością oszacowania wartości ewentualnych kar pieniężnych nakładanych na sprzedawców żywności, tj. duże podmioty, trudno jest oszacować finansowe skutki wpływu projektowanej regulacji na te podmioty.

Wprowadzenie zmian będzie pozytywnie wpływać na konkurencyjność gospodarki, przedsiębiorczość, w tym sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, ponieważ pozwoli na skrócenie łańcucha dostaw żywności.

W związku z trudnością oszacowania wartości ewentualnych kar pieniężnych nakładanych na sprzedawców żywności, tj. podmioty sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, trudno jest oszacować finansowe skutki wpływu projektowanej regulacji na te podmioty.

Dostawcy wytwarzający i zbywających produkty rolne i spożywcze będą mieli większą pewność funkcjonowania na lokalnym rynku, w oparciu o równoprawne umowy zawierane ze sprzedawcami żywności. Umożliwi to takim podmiotom lepsze planowanie produkcji i zaoferowanie swoim pracownikom stałego zatrudnienia. Będzie to również podstawą do podejmowania przez nich działań prorozwojowych, w tym inwestycyjnych i innowacyjnych.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.